

N° 410

Post 20 July 1868.

yzel der Gem.

de H. Adolphus

clerk van de Post in de O'ccuws.

In verband met uwe misprijzen van 3 Oktober G. N° 112, archief, heb ik de eer, Ulyd. te berigten, dat alhier de afd. in gebruik geweest is en nu is, het keijl aan t'haufd der afgedrukt.

De Burgemeester van Best.
J. A. B. de Vries

Van
Heren gedeputeerde Staten
Utrecht

Gemeente Best.

Nr. 14 - 21 B.

Onderwerp:
Gemeentestempel

Bericht op schrijven van
29 Augustus 1940.

--Bijlagen.

Den Heer Secretaris van den
Hoogen Raad van Adel
te
'S-GRAVENHAGE.

AAN

BEST, den 2n September 19 40.

Verzoeken bij beantwoording datum en nummer
van dit schrijven te vermelden.

In antwoord op Uw nevenaangehaald schrijven deel i
Uwe Edelgeborene beleeft mede, dat, zooals U uit de hier
onder geplaatsten afdruk zal blijken, het thans in gebru
zijnde stempel dezer gemeente nog steeds de beeltenis
draagt van den H. Odulphus.

De Burgemeester van B E S T,

J. J. C. Ruijs

Coll. 7

Voorstel tot het vaststellen van een wapen voor de gemeente Best.

Uit een brief gedateerd 31 december 1838 van de toenmalige burgermeester van Best aan de gouverneur van de provincie Noord-Brabant, waarbij op diens verzoek een afdruk van het gemeentewapen werd toegezonden blijkt, dat hierop sedert de oprichting van de gemeente in 1819 een afbeelding voorkomt van de Heilige Odulphus.

Dat de nieuwe burgerlijke overheid het reeds veel langer door de kerkelijke overheid gevoerde zegel met een afbeelding van de H. Odulphus overnam, lag voor de hand, gelet op de verbondenheid met en de verering van de Bestse bevolking voor deze in Best geboren heilige, die een van de grootste verkondigers werd in de vaderlandse kerkgeschiedenis.

Ingevolge het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181, aangevuld bij Koninklijk Besluit van 21 oktober 1977, Staatsblad 605, dienen provinciën, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen of instellingen voor het verkrijgen van een wapen zich te wenden tot de Kroon, onder overlegging van een beschrijving en van een tekening in kleuren van het verlangde wapen en van een uiteenzetting van de overwegingen op grond waarvan dit wapen wordt gewenst. De beschikking van de minister van binnenlandse zaken van 8 oktober 1979 houdt richtlijnen in betreffende het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen. Hierin is onder meer bepaald, dat het te verlenen wapen moet voldoen aan algemene en in het bijzonder in Nederland gebruikelijke regelen der heraldiek. De wapenfiguren moeten historisch en esthetisch verantwoord zijn.

Uitsluitend en alleen, omdat destijds toen een en ander in de Koninklijke Besluiten van 20 februari 1816 en van 3 januari 1818 was geregeld, niet de nodige vormvereisten in acht zijn genomen, werd het door deze gemeente aangenomen wapen niet in zijn toenmalige vorm geregistreerd c.q. goedgekeurd. Toen de Hoge Raad van Adel in 1838 heraldische normen vaststelde voor wapens, en afbeeldingen van heilige-figuren om die reden niet meer als zodanig werden erkend, was er geen mogelijkheid meer om voor de gemeente Best alsnog een goedgekeurd wapen te krijgen.

Alle nadien nog ondernomen pogingen zijn dan ook gestrand. Het gemeentebestuur legde zich daarbij neer, maar bleef steeds het niet goedgekeurde wapen voeren met een afbeelding van de Heilige Odulphus, zij het, dat de vormgeving in de loop der jaren enige wijziging onderging tot gekomen werd tot het huidige wapen.

Ook het voorstel van ons college om bij gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de gemeente in 1969 te komen tot een heraldisch verantwoord gemeentewapen met daarop een symbolische weergave van de Odulphusfiguur, vond in de ogen van de toenmalige gemeenteraad geen genade.

Het gebruik van het aloude gemeentewapen is sindsdien voortgezet. Niettemin een onbevredigende situatie, mede gelet op het feit, dat in alle boekwerken over wapens voor wat deze gemeente betreft een blanco schild is opgenomen met de vermelding, dat zij geen goedgekeurd wapen bezit.

In de loop van 1978 is opnieuw contact opgenomen met de secretaris van de Hoge Raad van Adel, onder overlegging van alle in het verleden ter zake gevoerde correspondentie, met het verzoek de mogelijkheid te bezien om alsnog te komen tot een goedkeuring van het in gebruik zijnde gemeentewapen.

De raad van de gemeente Best;

gelezen de brief d.d. 7 januari 1980, nr. 79/297-50 van de Hoge Raad van Adel;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 1 april 1980;

gelet op het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181 en de beschikking van de minister van binnenlandse zaken van 18 oktober 1977 nr. B76/3937 Stcrt. 223;

b e s l u i t :

- a. het wapen van de gemeente Best vast te stellen overeenkomstig het thans officieus gevoerde, te weten zijnde een schild van keel met daarop een afbeelding van de Heilige Odulphus in zilver met boven het schild een gouden kroon van drie bladeren en twee parels, zoals aangegeven op de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening;
- b. aan de Kroon te verzoeken dit wapen aan deze gemeente te verlenen, c.q. deze gemeente in het gebruik daarvan te bevestigen.

Vastgesteld in de openbare vergadering
van de raad van de gemeente Best
van 27 mei 1980.
De secretaris, De voorzitter

O.A
T.JdK
C.

Met grote voldoening hebben wij kennis genomen van het schrijven d.d. 7 januari 1980 van de Hoge Raad van Adel, waarin wordt medegedeeld, dat deze Raad na bestudering van alle stukken tot de conclusie is gekomen, dat een uit historisch oogpunt aanvaardbaar wapen, dat afwijkt van het huidige gemeentewapen, niet wel te bedenken valt.

Op grond hiervan zal op een verzoek van uw raad aan Hare Majesteit de Koningin tot goedkeuring van het huidige gemeentewapen door de Hoge Raad van Adel gunstig worden geadviseerd.

Wij stellen u voor:

- a. het wapen van de gemeente Best vast te stellen zijnde een schild van keel met daarop een afbeelding van de Heilige Odulphus in zilver met boven het schild een gouden kroon van drie bladeren en twee parels conform bijgaand concept-besluit met de daarbij behorende afbeelding;
- b. aan Hare Majesteit de Koningin te verzoeken dit wapen aan de gemeente te verlenen c.q. deze gemeente in het gebruik daarvan te bevestigen.

De commissie voor algemene zaken is over dit voorstel gehoord.

Best, 1 april 1980.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN B E S T.
De secretaris, De burgemeester,

P.A. Gondrie.

Mr. J.J. de Leeuw.

Aan de raad
van de gemeente
B e s t.

O.A
T.JdK
C.

BEST

Jurisdictie en gemeente

Best behoorde tot de jurisdictie of schepensbank van Oirschot, die voor het eerst wordt genoemd in 1308/1309 (RAO 134 IV 97v). Hierin waren de afzonderlijke herdgangen niet afzonderlijk vertegenwoordigd. Naar aanleiding van een heftig geschil tussen de regenten van Oirschot en de ingezetenen van de herdgangen Aarle, Verrenbest, Naastenbest en Straten, aangaande de bestuurlijke en administratieve tekortkomingen, komt het politieke reglement van 1662 tot stand. Ter voorkoming van alle onlusten en jalouzie en om elk der gehuchten gerust te stellen aangaande het beleid van de plaatselijke regering, in het bijzonder van de belastingen, worden de functies van schepenen, gezworenen en raadslieden enz. als volgt verdeeld: (Campinia IV, 169-170, artikel III):

- de Kerkhof 2 schepenen, 1 gezworene, 1 raadsman, 1 kerkmeester en 1 armmeester;
- Verrenbest 1 schepen, 1 gezworene, 1 raadsman, 1 kerkmeester;
- Spooronk 1 schepen, 1 gezworene, 1 raadsman, 1 armmeester;
- Straten 1 schepen, 1 gezworene, 1 raadsman;
- Naastenbest 1 schepen, 1 gezworene, 1 armmeester;
- Aarle 1 schepen, 1 gezworene, 1 raadsman;
- Notel 1 gezworene, 1 raadsman;
- Hedel 1 raadsman.

Het grondgebied van Best krijgt 40 % van de functionarissen: 3 schepenen (7), 3 gezworenen (7), 2 raadsmannen (7), 1 armmeester (3) en 1 kerkmeester (2).

Bij K.B. van 17 augustus 1819 (Hustinx, 3) wordt Best m.i.v. 1 januari 1821 (Pronk, III) afgesplitst van Oirschot en een zelfstandige gemeente.

Gemeentewapen en -vlag

In een schrijven van de burgemeester van Best aan de gouverneur in de provincie van 31 december 1838 deelt eerstgenoemde mee, dat het wapen - zoals dat in die brief staat afgedrukt - in 1821 is aangenomen door het gemeentebestuur en dat hij niet weet of dit wapen door de Hoge Raad van Adel is verleend of geconfirmeerd! Het in die brief afgedrukte stempel vertoont binnen het randschrift "Gemeente Bestuur van Best (Noord-Brabant.)" de heilige Odulphus, iets naar rechts gewend ten voeten uit, in priesterkleding, blootshoofds en zonder aureool. In zijn rechterhand houdt hij een appel (?) en in zijn gebogen linkerhand - steunend in zijn arm - een boek (RANB, PG 1689). De heilige staat op een ondergrond en is niet geplaatst in een schild!

Latere - praktisch identieke - stempels vertonen eenzelfde beeld, echter met uitzondering van de rechterhand, die dan gestrekt naar beneden-voorwaarts wordt gehouden, met de palm naar beneden (o.a. in 1905). Rond 1900 is daarnaast nog een lakzegel in gebruik van gelijke strekking, de rechterhand echter voorzien van een appel (?) en de gebogen linkerarm en -hand van een ciborie, steunend in zijn arm. In meer recenter tijd wordt op een zilveren schild met groene schildvoet de H. Odulphus en front afgebeeld in zwarte pij, hoofd, handen en enkels van natuurlijke kleur, geschoeid van rood, met aureool van goud, van zijn rechterhand twee vingers opwaarts gestrekt ("zegenende houding") en in zijn gestrekte linkerarm en -hand een gouden kruis (Koffie Hag-album nr. 163).

Sierksma (171) deelt ons in 1960 mee, dat de gemeente Best geen officieel wapen voert. Officieus wordt gevoerd: een wapen van rood met een zilveren beeltenis van de H. Odulphus (met aureool, appel en missaal).

Eerst bij K.B. van 23 juli 1980 nr. 25 is aan de gemeente Best een wapen verleend, nl. - bij gebrek aan een ander - in keel de Heilige Odulphus van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels (DNL 1980, k. 421). Sint Odulphus houdt wederom appel en missaal in zijn handen.

De oudste afbeeldingen van deze heilige echter, o.a. uit 1197 (?) en 1206 (kerk te Varlar, Dld.) en 1218 (kerk te Borgloon, B.) vertonen een heilige Odulphus met staf in zijn rechterhand en een boek/missaal in zijn linkerhand. Vanwaar die appel? (Van Buijtenen, t.o.p. 64).

GEMEENTE BEST

Telefoon 04998 - 60911

Doorkiesnummer

60408

Noordbrabantse Commissie voor wapen- en
vlaggenkunde,
Purmerstraat 14,
5628 HE EINDHOVEN.

Onderwerp:

Gemeentewapen

Uw kenmerk:

89.022

Uw brief van:

16 maart 1989

Ons nummer:

CvdB/MH

Best, 19 juni 1989

verzonden:

Geachte Commissie,

Naar aanleiding van Uw bovenvermeld schrijven inzake het gemeentewapen van Best doen wij U hierbij een kopie toekomen van het raadsvoorstel d.d. 1 april 1980 met bijbehorend besluit betreffende de vaststelling van het wapen van onze gemeente.

Hieruit zal U blijken, dat uitsluitend historische motieven en de verbondenheid van Best met de Heilige Odulphus gedurende vele eeuwen ten grondslag liggen aan het gemeentewapen, zoals dat sedert de zelfstandigheid van onze gemeente in 1819 is gevoerd.

Op grond van deze motieven kwam de Hoge Raad van Adel in 1980 eveneens tot de conclusie, dat een uit historisch oogpunt aanvaardbaar wapen, dat afwijkt van het thans (1980) door de gemeente Best officieus gevoerde, niet wel te bedenken valt.

Bij brief van 7 januari 1980 deelde de Hoge Raad van Adel tevens mede, dat op het verzoek tot vaststelling van het gemeentewapen aan Hare Majesteit de Koningin instemmend zou worden geadviseerd.

Hoewel wij begrip hebben voor de geldende normen ten aanzien van de heraldiek vinden wij in Uw verzoek geen aanleiding om initiatieven te ondernemen om tot een nieuw heraldiek verantwoord gemeentewapen te komen.

Wij hopen, dat U hiervoor begrip zult kunnen hebben.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN B E S T,
De secretaris, De burgemeester,

Bijl.:

Correspondentie-adres: Postbus 50 5680 AB Best

Telefax 04998 - 60232 Giro 1079810

Bank Ned. Gemeenten 's-Gravenhage 28.50.01.051

Rabobank Best 10.70.11.700

Verzocht wordt bij het antwoord datum en nummer van deze brief aan te halen

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
 KONINGIN DER NEDERLANDEN,
 PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
 ENZ. ENZ. ENZ.

23 JULI 1980

No. 25.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken a.i. van 15 juli 1980, nr. B80/1897, Directoraat-Generaal Binnenlands Bestuur, Directie Binnenlands Bestuur, Afdeling Wetgeving en Bestuurszaken;

Gezien het verzoek van burgemeester en wethouders van Best van 30 mei 1980, no. A/vdB/SS/C.378, tot verlening van een wapen aan die gemeente;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, no. 32 en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb. no. 181;

De Hoge Raad van Adel gehoord;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Aan de gemeente Best een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:
 "In keel de Heilige Odulphus van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels."

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Tavarnelle, 23 juli 1980

(get.) B E A T R I X

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN a.i.,

(get.) J. DE RUITER

BEHANDELD ALS INGEKOMEN STUK
 IN DE RAADSVERGADERING VAN

27 OKT. 1980

BE
 AANGENOMEN VOOR KENNISGEVING

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
 HET HOOFD POST- EN ARCHIEFZAKEN VAN HET
 MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

*dijel 10-11-80
 P300,
 met bth*

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

Gelet op het Koninklijk besluit van 23 juli 1980, n° 25,

VERKLAART,

dat daarbij aan de gemeente Best verleend is het onderstaande wapen,

waarvan de beschrijving luidt als volgt:

*In keel de Heilige Oudulfus van zilver.
Het schild gedekt met een gouden*

*kroon van drie bladeren en twee
parels.*

Gedaan te 's-Gravenhage. 3 november 1980.

DE HOGE RAAD VAN ADEL

W. van Velthoven

Voorzitter

van der

Secretaris

